

Kystsoneplanlegging og ressursutnyttelse i sjøen. Fiskeridirektoratets rolle i kommunal planlegging

Av Frank Jacobsen

Frank Jacobsen er rådgiver i Fiskeridirektoratet

Sammendrag

Fiskeridirektoratet skal dokumentere og avklare fiskeri- og havbruksnæringens bruk og behov for arealer i kystsonen og ivareta sektorens overordnede nasjonale retningslinjer i all arealplanlegging som omfatter sjø. Deltakelse i kommunal og fylkeskommunal kystsoneplanlegging er derfor høyt prioritert av våre region- og lokalkontor. Fiskeridirektoratet benytter et geografisk informasjonssystem (GIS) i dataforvaltningen og samarbeider med en rekke etater, blant annet i AREALIS, om datautveksling. Samarbeid er en forutsetning for en god plan.

Fiskeridirektoratets motto er: «Livet i havet, vårt ansvar». Dette er nærmere konkretisert i Fiskeridirektoratets virksomhetsplan hvor det står at Fiskeridirektoratet skal arbeide for en balansert og bærekraftig utnyttelse av hav og kystsone og sikre tilstrekkelige og gode arealer samt utviklingsmuligheter for næringsutøverne.

Hvorfor er dette viktig? Jo, fordi fiskeri- og havbruksnæringen representerer store verdier. Norsk eksport

av sjømat utgjorde en verdi på ca 29 milliarder kroner i 2002.

Fiskeridirektoratet vil gå aktivt inn i offentlig planlegging på alle nivå for å fremme fiskeri- og havbruksnæringens arealbehov samt å sikre overordnede nasjonale mål for utnyttelse av de marine og ressursene i kystsonen. Dette gjøres ved dokumentere og avklare næringens bruk og behov for arealer ved fylkes- og kommuneplanlegging.

Andre konkurrenter i kystsonen er energiutnyttning, forsvaret, sjøverts ferdsel og havner, mineral- og skjell-sandutnyttning, utbygging, friluftsliv, verneinteresser m.m.

Plan- og bygningsloven (PBL) er det sentrale virkemiddelet for en helhetlig planlegging. Planlegging etter loven skal legge til rette for samordning av statlig, fylkeskommunal og kommunal virksomhet, og gi grunnlag for beslutninger om bruk og vern av ressurser og om utbygging.

Kommunen skal på et tidlig tidspunkt under forberedelsen søke samarbeid med offentlige myndigheter, organisasjoner m.v. som har særlige interesser i kommuneplanarbeidet, jf

PBL § 20-2. Det er svært viktig at kommunene overholder dette prinsippet og gjennomfører planprosessen på en god og hensiktsmessig måte. I motsatt fall kan overordnede nasjonale interesser bli tilsidesatt og planen vil ikke kunne godkjennes.

Fiskeridirektoratet er geografisk til stede langs hele kysten med for tiden 7 regionkontor og 35 lokalkontor. Politiske myndigheter har besemt at vi skal ned i 19 lokalkontor på sikt. Fiskeridirektoratets ytre etat er det apparat som fra vår side kommer direkte i møte med kommunene og deltar aktivt i planarbeidet.

Vår oppgave er for det første å informere kommunen om fiskeri- og havbruksinteressenes bruk og behov for arealer i kystsonen for:

- oppdrett
- kystnært fiske/fangst
- tang/tare
- gyte- og oppvekstområder
- fiskerihavner
- steng/låsetting/kasteplasser/mellomlagring
- fiskeindustri/foredlingsanlegg

En annen viktig oppgave er å se til at overordnede nasjonale fiskeripolitiske retningslinjer er tatt hensyn til i kommuneplanen. Slike retningslinjer er gitt av Storting og Regjering og er nedfelt i offentlige dokumenter som stortingsmeldinger, rikspolitiske retningslinjer, rundskriv etc.

For eksempel er følgende retningslinjer nedfelt i St. meld. Nr. 48 (1994-95):

- «En rekke bruksformer i sjøen kan skje innenfor det samme området, uten å være i konflikt med hverandre.»
- «Oppdrettsvirksomhet kan forenes med en rekke verneformål.»
- «Arealbrukskategorier som utestenger oppdrett bør brukes med forsiktighet og etter at konfliktpotensialet er vurdert konkret.»
- «Tilstrekkelige og egnete lokaliteter skal sikres for en fortsatt utvikling av en sunn og miljøvennlig oppdrettsproduksjon.»

Et annet eksempel er et rundskriv fra Miljøverndepartementet og Fiskeridepartementet: *Lover og retningslinjer for planlegging og ressursutnytting i kystsonen – T-4/96* hvor følgende fremgår:

«Det konkrete behov for planlegging i sjø vil i første rekke gjelde de kystnære områder med bruksmåter og konflikter som må sees i sammenheng med det som skjer på land. Det vises i denne forbindelse til forarbeidene til pbl der det heter: Miljøverndepartementet forutsetter at kommunene ikke planlegger de nære sjøarealene i større utstrekning enn det som følger av kommunenes eget planleggingsbehov.»

Et eksempel på rikspolitiske retningslinjer er *Rikspolitiske retningslinjer for planlegging i kyst- og sjøområder i Oslofjorden*, hvor det for sjøområdene heter at:

«Disse områdene skal vektlegges som biotoper og grunnlag for fiske

og annen høsting av fornybare naturressurser, og som ressurs for transport, ferdsel med fritidsbåt og annen rekreasjon. Det bør vises stor forsiktighet med å åpne for tiltak i sjø som medfører betydelige anlegg og/eller varige inngrep som kan være til ulempe for de hensyn som ligger bak retningslinjene.»

Dersom kommuneplanen bryter med retningslinjene, varsler regionkontoret om dette. Hvis kommunen ikke velger å ta hensyn til signalene, skal regiondirektøren gå til innsigelse mot planen.

I tillegg til statlige sektormyndigheter, har fylkeskommunen og nabokommunen(e) innsigelsesmyndighet. En innsigelse vil automatisk medføre at kommunen ikke kan egengodkjenne planen eller deler av planen. Fylkesmannen har meklerrolle. Dersom mekling ikke fører frem, må planen sendes til Miljøverndepartementet for endelig avgjørelse. Planen blir da sendt på høring til Fiskeridepartementet og Fiskeridirektoratet. Det kan også avholdes befarings i kommunen for å se nærmere på konfliktområdet.

Fiskeridirektoratet har samlet inn og vedlikeholder data vedrørende gyte- og oppvekstområder, tareområder, kaste- og låssettingsplasser, fiskeområder, havbruk, fiskebedrifter, planlagte havbruksområder og potensielle havbruksområder. Dataene for havbruk og fiskebedrifter er lagret i sentrale databaser i Fiskeridirektoratet og håndteres via GIS (geografisk informasjonssystem). Vi har målsetting om å etablere en database også for fiskeridata.

Fiskeridirektoratet deltar i AREALIS-samarbeidet. AREALIS er en felles sektor- og nivåovergripende kunnskapsbase over hva vi har av arealer, deres miljøverdier og områdenes betydning som ressurs og produksjonsgrunnlag. Dette skal være informasjon som skal kunne nyttiggjøres både på kommunalt, fylkeskommunalt og nasjonalt nivå, og dermed bidra til en bedre forvaltning av våre arealer, naturressurser og andre miljøverdier.

Vi har i samarbeid med Kystverket etablert et hovedtema i AREALIS kalt Kyst. Egenskapsdataene i hovedtema Kyst er standardiserte, kvalitetssikrede og ajourførte.

AREALIS – KYST skal bidra til å synliggjøre fiskeri- og havbruksnæringens og sjøtransportens bruk av areal og behov for areal. Den skal også bidra til bedre samarbeid mellom forvaltningsnivåene og interessene i kystsonen, bedre helhetlige løsninger og mindre konflikter. Den skal bidra til bedre kystsoneplaner og kortere planleggingstid, og sist men ikke minst skal den bidra til mer effektiv saksbehandling.

Havforskningsinstituttet Forskningsstasjonen Flødevigen har utviklet en veileder for marinøkologisk planlegging i kystsonen. Veilederen inneholder bare i begrenset grad data over forholdene i kystsonen, men forteller hvor data finnes. Du finner veilederen på internettadressen www.kystsone.no.

Hvis jeg til slutt skal svare på hva som er den desidert viktigste faktoren i kystsoneplanleggingen, vil jeg uten tvil svare *samarbeid*. For at samarbei-

det skal bli mest mulig fruktbart, er det om å gjøre å finne gode rutiner for samarbeid. Her er tidspunkt og deltakere viktig. Samarbeidet skal starte tidlig i planprosessen, og det skal omfatte alle berørte parter. Informasjonen som utveksles skal være pålitelig. Det er derfor viktig at den enkelte etat har gode rutiner for innsamling og

kvalitetssikring av data. Og sist, men ikke minst, er måten en utveksler informasjon på avgjørende for et godt resultat. Her det viktig å ha standardiserte rutiner.

Dersom alt dette er på plass, er jeg overbevist om at vi får gode kommuneplaner som ivaretar lokale, regionale og nasjonale interesser.

Scandiaconsult er et av Nordens ledende rådgiverselskap innen fagfeltene anlegg, bygg, bygningsforvaltning, elektro, VVS, geo, miljø, samferdsel, VAR og prosjektadministrasjon. Scandiaconsult har totalt 2100 medarbeidere i Finland, Norge og Sverige. I Norge er vi 550 medarbeidere ved kontorene i Oslo, Drammen, Tønsberg, Sandefjord, Bergen, Lillehammer og Trondheim. Scandiaconsults kvalitetssystem er sertifisert i henhold til NS-EN-ISO9001.

Innen VAR/kommunalteknikk tilbyr vi bl.a.:

- ◆ Detaljprosjektering av ledningsanlegg
- ◆ Overordnet planlegging (hoved-/saneringsplaner)
- ◆ Prosjektering av vei, vann og avløp i tomtefelt
- ◆ Overvannshåndtering (LOD)
- ◆ Utredning av vannkvalitetsendringer i ledningsnett
- ◆ Prosjektering av behandlingsanlegg for vann og avløp
- ◆ Bygge- og anleggsledelse, kommunaltekniske anlegg

SCANDIACONSULT

Engebrets vei 5, Pboks 427 Skøyen, 0213 Oslo, Tlf. 22 51 80 00 - www.scc.no